

הדינים המיוחדים לראש השנה שחל בשבת (תשפ"ז)

א. אין תוקעין בשופר בערב ר"ה כדי להפסיק בין תקיעות של רשות לחובה, ואפילו שחל ר"ה בשבת ויש הפסקה ביום ראשון של ר"ה בתקיעות (מ"ב סי' תקפ"א סק"ד), דכיון שאומרים זכרון תרועה נחשב כאילו תוקעין בשופר (שעה"צ שם סק"ה), ומטעם זה מי שנוהג שלא לאכול לפני התקיעות כשר"ה חל בחול לא יאכל גם שר"ה חל בשבת קודם מוסף שהרי אמירת זכרון תרועה נחשב כמו תקיעה (תשובות והנהגות ח"ד סי' קל"ח).

ב. ר"ה וכל יו"ט שחל בשבת מדליקין נרות קודם כניסת השבת, ומברכת אחרי ההדלקה כמו כל הדלקה של ערב שבת, ומברכת 'להדליק נר של שבת ושל יו"ט' וכן מברכת שהחיינו (עי' מ"ב סי' רס"ג סק"ד וסי' תקי"ד סק"ח), ואם שכחה לברך על של שבת או יו"ט אינה צריכה לחזור ולברך (הוראת הגר"נ קרליץ זצ"ל).

תפילות ר"ה שחל בשבת

ג. אין אומרים קבלת שבת כרגיל אלא מתחילין 'מזמור לדוד' ואומרים שני קטעים ראשונים ואחרונים של 'לכה דודי', ויש מקומות שאומרים רק 'מזמור שיר ליום השבת' ויה' מלך גאות לבש' (עי' שעה"צ סי' תפ"ח סק"א), ואין אומרים 'במה מדליקין' (מ"ב סי' ע"ר סק"ג וסי' תרמ"ב סק"א).

ד. בקדיש לאחר קבלת שבת יש לומר את הנוסח של עשרת ימי תשובה 'לעילא ולעילא' יעושה השלום' כיון שקיבל על עצמו תוספת שבת ויו"ט (אשי ישראל פמ"ה הערה ק"ה).

ה. יש להזכיר שבת בכל אחת מהתפילות, אם לא הזכיר של שבת כלל או שלא הזכיר של יו"ט כלל חוזר ומתפלל (מט"א תקפ"ב סק"א).

ו. אם הזכיר הזכרה כל שהיא בענין שבת באמצע הברכה כגון שאמר 'ותתן לנו את יום השבת הזה' 'והנחילנו' וכו' אף שבחתימה לא הזכיר של שבת כלל לא יחזור ויתפלל, וכן הדין אם הזכיר הזכרה של ר"ה כגון שאמר יום הזכרון באמצע הברכה, אך חתם רק מקדש השבת שאין צריך לחזור ולהתפלל (תפ"ז סק"ז ביה"ל ד"ה מקדש).

ז. אף שבכל עשרת ימי תשובה אם חתם 'האל הקדוש' במקום 'המלך הקדוש' ולא תיקן בתוך כדי דיבור חוזר לראש התפילה, מ"מ בליל ר"ה שחל בשבת אם טעה וחתם האל הקדוש שיצא בדיעבד ידי חובה (עי' ח"א שהביא בשם הג"ר אבלי שאם טעה בליל ר"ה ואמר האל הקדוש אינו חוזר כיון שאין מקדשין את החודש בלילה וכמו בליל ר"ח שאם לא אמר יעלה ויבא אינו חוזר, והשעה"צ תקפ"ב סק"ד חלק עליו דדוקא בר"ח שמתפלל תפילה של חול של י"ח ברכות שפיר י"ל דיצא שעדיין לא ר"ח אבל בליל ר"ה שמתפלל תפילת יו"ט של ז' ברכות חייב לומר המלך הקדוש וממ"מ אם עדיין לא ר"ח היה עליו להתפלל תפילה של חול, ואמנם בר"ה שחל להיות בשבת שמתפלל של ז' ברכות משום שבת שפיר אפשר שלא התחיל יו"ט של ר"ה בלילה ואין צריך לחזור, וכן שמעתי בשם הגרמ"מ לובין שליט"א).

ח. אומרים 'זכרון תרועה' מקרא קודש' ולא 'יום תרועה' כיון שאין תוקעים בשופר (שו"ע סי' תקפ"ב ס"ז), ובדיעבד אם אמר יום תרועה אינו חוזר (מ"ב שם סק"ט).

ט. יו"ט שחל בשבת, אומרים אחרי שמו"ע 'ויכולו' ועיקר התקנה לומר ויכולו אחרי התפילה משום יום טוב שחל בשבת, דכיון שביו"ט לא אומרים ויכולו בשמו"ע תקנו לומר אחרי שמו"ע ואגב שבת זו תקנו בכל השבתות (שו"ע סימן רס"ח ס"ז ומ"ב סק"ח).

י. אומר הש"ץ ברכת מעין שבע, ואינו מזכיר של יו"ט אלא חותם בשל שבת בלבד (שו"ע סימן רס"ח ס"ט).

יא. בברכת מעין שבע (מגן אבות) אומרים 'המלך הקדוש', שכח ואמר 'האל הקדוש' אם עדיין לא ברך 'מקדש השבת' יחזור לומר 'המלך הקדוש', אך אם כבר הזכיר שם השם בחתימת הברכה אינו חוזר (תקפ"ב ס"ק י').

שלום זכר

יב. אין מכריזין על שלום זכר בליל ר"ה שחל בשבת משום שאין עושין שלום זכר בריבוי עם אלא רק למקורבים ובני המשפחה (הליכות שלמה פרק ב' דבר הלכה סק"ב).

אבינו מלכנו

יג. אין אומרים 'אבינו מלכנו' (רמ"א סי' תקפ"ד ס"א), שאין שואלין צרכים בשבת, ומ"מ אומרים הבקשות שהם חלק מהתפילה (מ"ב שם סק"ד), ומנהג הספרדים לומר אבינו מלכנו גם בשבת (כה"ח שם סק"ח).

בקשות פרטיות

יד. מותר לבקש בקשות פרטיות בר"ה שחל בשבת (מט"א סי' תקפ"ב סכ"ה, ווהטעם דשונה מאבינו מלכינו ורבש"ע שבשעת הוצאת ס"ת דדוקא בציבור אין אומרים בקשות פרטיות אבל ביחיד אומרים).

מנהג תשל"ך

טו. אומרים תשל"ך ביום השני ולא ביום ראשון שחל בשבת שלא יבואו לטלטל המחזור מרשות לרשות (מ"ב סי' תקפ"ג סק"ח), ואמנם י"א שיש לאומרו גם בשבת (כה"ח שם סק"א בשם המקובלים).

סעודה שלישית

טז. חייבים לאכול סעודה שלישית כשיו"ט חל בשבת, והיות שאוכלים סעודה ראשונה בשעה מאוחרת לא ירבו באכילה כדי שיוכלו לאכול סעודה נוספת.

יז. לכתחילה יש להתחיל את סעודה שלישית קודם שעה עשירית [3:43] כדי שיאכל בלילה סעודת יו"ט לתיאבון (רמ"א תקכ"ט ס"א).

יח. בישיבות הק' ובתני כנסת שמסיימים את מוסף אחרי שעה עשירית יש לאכול בסעודה שלישית רק קצת יותר מכביצה פת ובכל אופן יאכל פחות משיעור סעודה שרגיל בחול (ע"י מ"ב שם סק"ט ושעה"צ שם), ובלומדינו בישיבת פוניבז' **כאשר חל ר"ה בשבת היו מפרסמים הוראה בשם מון הרב מפוניבז' זצ"ל לאכול בסעודה שלישית רק מעט יותר מכביצה פת.**

יט. ליל יו"ט שני של ר"ה שחל במוצאי שבת אומרים בשמו"ע של ערבית 'ותודיענו', ואם שכח הדין הוא כמו ב'אתה חוננתנו' שאינו חוזר (שו"ע סי' תצ"א ס"ב ומ"ב סק"ד).

כ. שכח ואכל לפני הבדלה כגון שעשה קידוש ולא עשה הבדלה [יקנה"ז], צריך לחזור ולהתפלל ערבית ולומר 'ותודיענו', כמו בכל מוצ"ש שהשוכח 'אתה חוננתנו' וטעם קודם הבדלה, חייב לחזור ולהתפלל (שו"ע סי' רצ"ד ס"א וביה"ל ד"ה ואם טעה).

עשיית מלאכה לצורך סעודת ליל יו"ט

כא. עם צאת השבת לאחר צאת הכוכבים [7:31] קודם שיתחילו הנשים לעשות מלאכה ולבשל המאכלים לצורך סעודת יו"ט עליהם לומר ברוך המבדיל בין קודש לקודש בלי שם ומלכות (מ"ב סי' רצ"ט סק"ו).

הדלקת נרות יו"ט

כב. יש להזהיר את הנשים שלא ידליקו ח"ו נרות יו"ט מבעוד יום בשבת, אלא ידליקו בלילה לאחר צאת הכוכבים אחר שיאמרו ברוך המבדיל בין קודש לקודש, ורבים מהנשים מדליקות הנרות כאשר הבעל חוזר מביהכ"ס שאז הוא מכין ומטיב את הנרות והיא מדלקת (ע"י מ"ב שם וע"י שו"ת שבה"ל ח"א סי' ס"ח באשה שנכשלה והדליקה נרות יו"ט מבעוד יום כשעדיין שבת שחורה שאין בהדלקתה כלום ובזמן המקדש היתה חייבת חטאת ונכשלה גם באיסור ברכה לבטלה וצריכה לחזור ולהדליק בברכה בליל יו"ט).

יקנה"ז

כג. בקידוש בליל שני של ר"ה שחל במוצאי שבת אומרים יקנה"ז יין, קידוש, נר, הבדלה, זמן (שו"ע סי' תע"ג), ואין מברכין על הבשמים (מ"ב שם סק"ג), וחותרים ברוך המבדיל בין קודש לקודש (מ"ב סי' רצ"ט סק"ו).

כד. טעה ואמר המבדיל בין קודש לחול לא יצא ידי חובתו וחוזר ומבדיל (שו"ת שבה"ל ח"ח סי' ק"ח, וכן הורה מרן הסטייפלר זצ"ל), ואין צריך לחזור ולברך 'בורא פרי הגפן' (ע"י מ"א סי' רע"א וכפי שסתם המ"ב שם סקע"ח).

כה. בשעת הבדלה מותר לקרב שני הנרות זה לזה לעשותם אבוקה לצורך ברכת מאורי האש, ואולם יש מקפידים שלא יגעו הנרות אחד בשני ממש – מחשש כיבוי בהפרדתם, אלא יחבר רק את השלהבות (ע"י מ"ב סי' תק"ב סק"כ ומהגר"ח קניבסקי זצ"ל שמעתי שנוהגים להדליק שני גפרורים ואחר הברכה מניחים אותם ביחד בלא שמפרידים הגפרורים ונכבים מאליהם), **והיום יש נר חד פעמי של אבוקה שדולק זמן קצר הנקרא "אבוקלה" והוא פתרון נפלא שלא יצטרכו לחבר הנרות.**

כו. יש הסוברים שאין להדליק נר לצורך אבוקה דחשיב נר לבטלה כיון שאבוקה הוא רק מצוה מן המובחר, ולכן מברכין רק על אותם הנרות שהודלקו לכבוד יו"ט בלא אבוקה (כך נהגו מרן הגר"ח קרליץ והגרש"ה ואזנר זצ"ל, ומו"ר הגר"ח שטיינמן זצ"ל בירך על נרות יו"ט, והיה שנה שהביאו לו "אבוקלה" וביד על זה), **ויש עצה נפלאה להניח את האבוקלה קודם הקידוש על השולחן לצורך תוספת אורה וכבוד יו"ט דלא הוי נר לבטלה ולברך עליו מאורי האש ולהשאירו על השולחן בסעודה עד שיתכבה.**

האם בר"ה שחל בשבת אפשר לקבל תוספת שבת ולא תוספת ראש השנה?

במהרי"ל (סימן לג) כתב שלא לקבל עליו את ראש השנה קודם הזמן, משום שהוא יום הדין, ובגליוני הש"ס (יומא דף פא ע"א) כתב שאין הכוונה שלא יקבל עליו כלל תוספת ראש השנה אלא כיון שהוא יום הדין ראוי למעט בתוספת כמה שאפשר ואין להוסיף רק זמן היותר מועט, ולדעת האומר דאפילו רגע הוי תוספת אם כן צריך לקבל עליו שבת עשר דקות קודם הזמן, ואת ראש השנה יקבל רגע לפני הזמן, ומשמע שם בגליוני הש"ס שאפשר לחלק בין הימים והיינו לקבל תוספת שבת בלא קבלת תוספת ראש השנה (ע"י חשו"ק חמד ר"ה).

דיני ראש השנה (תשפ"ז)

ערב ראש השנה

א. ערב ראש השנה הוא יום סליחה ומחילה (ע"י ב"י ס"י תקפ"א שבו מתכפרים שליש ראשון מהעונות ושליש שני בעשיית ושלש אחרון ביוה"כ), ומשכימים לקום יותר משאר ימים (ח"א כלל קל"ח ס"ה, משום שער"ה הוא יום האחרון של השנה וכל העושה תשובה יום אחד בשנה חשוב כאילו שב כל השנה), ולא יסיח דעתו מן התשובה (כה"ח סקנ"ט).

ב. אין נופלים על פניהם בער"ה **בתפילה** אבל **בסליחות** נופלים על פניהם אף אם נמשך הסליחות ביום (ס"י תקפ"א ס"ג).

תענית ערב ר"ה

ג. נוהגים להתענות בער"ה (שו"ע ס"י תקפ"ב ס"ב), ומתפללים מנחה גדולה ואומרים **עננו בתפילת לחש** והש"ץ אינו אומר עננו (רמ"א ס"י תקפ"ב ס"א), ואח"כ אוכלים (מט"א סל"ה), ומי שמשתתף בסעודת מצוה כברית ופדיון הבן מפסיק תעניתו (מג"א סק"ב ומ"ב סק"יט ומרן הסטייפלר זצ"ל עשה סיום דמקרי סעודת מצוה והפסיק תעניתו), ובזמנינו שהדורות חלשים לא נהגו כולם להתענות, ובפרט מקילים לנשים ובנות, ולמי שהצום קשה עליו (ע"י ח"א קל"ח ס"א, והל' חג בחג פ"ד ג').

התרת נדרים

ד. נוהגים לעשות **התרת נדרים** בערב ר"ה ודורשי רשימות רמזו על זה "לא יחל דברו ככל" סופי תיבות אלול והוא רמז על דרשת חז"ל "לא יחל דברו הוא אינו מיחל אבל אחרים מחלין לו" (שפתי כהן עה"ת מטות), ועושים התרת נדרים על **שעבר**, וכן מוסרים מודעה שמבטלין **מכאן ולהבא** כל הנדרים שידור (ח"א שם קצו"ש ס"י סל"ט סק"ה), ויש מהדרין להתיר גם נדרי נשותיהם בשליחותם וכאשר בא להתיר יאמר בתחילה **שנדרנו** אני ואשתי וימשיך את כל הנוסח בלשון רבים, או שלאחר שיסיים ההתרה לעצמו יאמר לבי"ד **המכונסים** כבר (שאין מקבצים שלושה במיוחד עבור אשה) שיתירו נדרי אשתו והם אומרים מותרים לה ג' פעמים אבל מנהג שאר כל הנשים שסומכות בהתרת נדרים על אמירת "כל נדרי" שביוה"כ (הליכות שלמה פ"א אות י' מבית לוי מועדים פ"ב).

ה. קטן מופלא הסמוך לאיש דהיינו בן י"ב שנים וקטנה בת י"א שנים אף שנדריהם נדרים **אין נוהגים לעשות להם התרת נדרים** (הליכות שלמה פ"א הע' 38 וע"י מל"מ פ"ב מנזירות ה"ג שאפשר שלא שייך התרת נדר במופלא הסמוך לאיש).

ו. אין מתירים נדרים בפחות משלושה אנשים, ויש מקפידים שלא יהיו הדיינים מספר זוגי דאין בי"ד שקול (שו"ת נחל יצחק הל' דיינים ס"י ג' ענף א'), והמתירים צריכים להיות אנשים גדולים ולא קטנים (נ"י ס"י רכ"ח בפ"ת סק"ב), **ועל כן אין להתיר נדרים בפני נערים בגיל בר מצוה עד שיתחיל זקנם לצמוח** (פתחי תשובה שם, ושו"ת שבט הלוי ח"ד ס"י נ"ד ד', וע"כ הורה הגר"ש ואזנר זצ"ל דבישיבה קטנה אין יכולים להתיר נדרים זה לזה כיון שלא התחיל זקנם לצמוח).

ז. קרובים כשרים להתיר נדרים זה לזה, וכן המתירים יכולים להיות קרובים זה לזה (ע"י שו"ע יור"ד רל"ד ס"ג).

ח. יש מקומות שעושים התרת נדרים לכמה אנשים **ביחד** שכמה אנשים אומרים את נוסח התרת הנדרים לפני שלושה והמתירים משיבים להם "מותר לכם" (ע"י שו"ע שם סמ"ו וכן נהגו בביהמ"ד תפארת בחורים של הגר"ש אלישיב זצ"ל).

הנהגות ליל ר"ה

ט. אחר תפילת ערבית מברך כ"א לחבירו "לשנה טובה תכתב ותחתם" ויש מוסיפים "לאלתר לחיים טובים ולשלום" להחזיקו כצדיק שנחתם לאלתר (ולהגר"א אין לומר ותחתם שאף לצדיקים החתימה ביוה"כ), ומחצות היום ואילך המנהג לומר "גמר חתימה טובה" (מ"ב ס"י תקפ"ב סק"ה, אולם להגר"א ממשיכים לומר כתיבה וחתימה טובה כל עשרת ימי תשובה, וכן נהג מו"ר הגרא"ל שטיינמן זצ"ל).

י. אחר ברכת "המוציא" נוהגים לטבול את הפרוסה בדבש, וע"פ קבלה נוהגים לטבול את הפרוסה גם במלח (כה"ח ס"י תקפ"ג והגר"ש וואזנר זצ"ל נהג לטבול בדבש ולא במלח, ומ"מ הקפיד שיהיה מלח על השולחן אף שאין מטביל בו).

יא. נוהגים לאכול סימנים בליל ר"ה (שו"ע ס"י תקפ"ג ס"א), וי"א שגם בליל שני נוהגים כן (שעה"ת בשם הא"ר והמחזיק ברכה שם, ומדויק כן מלשון השו"ע לעולם יהא אדם רגיל לאכול בראש השנה רוביא, ומשמע יותר מפעם אחת, והכוונת של השו"ע דברים שנוהגים לאכול "בליל ר"ה" משמע שזה רק בליל ראשון, ואולי יש להוסיף יוד בליל ר"ה).

יב. נוהגים לאכול תפוח בדבש ומברכים על התפוח ופותר את הדבש (רמ"א שם ס"א), וי"א דיש לאכול תפוח מתוק בדוקא (כלשון הרמ"א ויש נוהגים לאכול תפוח מתוק בדבש, והטעם דאם אוכל תפוח חמוץ אי"כ הדבש הוא העיקר והאיך יברך על התפוח ויפטור את הדבש, ומ"מ יטבול התפוח רק במעט דבש דאם יטבול בהרבה דבש אינו נטפל לתפוח) (שעה"ת ס"י תקפ"ג סק"ב).

יג. אוכלים את הסימנים אחר אכילה מפרוסת המוציא (מט"א סק"ג), ומקדימים לברך על מין שבעה התמר ואח"כ הרימון (ע"י שו"ע רי"א ס"א וס"ד), ועפ"י האריז"ל נוהגים לאכול קודם את התפוח בדבש, ולכך יש נוהגים שלא להביא את התמר והרימון עד לאחר אכילת התפוח כדי להקדים אכילת תפוח בדבש המוזכר בקדמונים (מבית לוי), ומברכים על התפוח כיון שאינו בא מחמת הסעודה [ואם אוכל קומפוט בסוף הסעודה אין צריך לברך שוב בפה"ע], ואולם שאר מיני ירקות של הסימנים שיש מהם שנאכלים מבושלים נחלקו הפוסקים אם הם נחשבים כבאים מחמת הסעודה או כיון שאוכל אותם כסימנים אינם חלק מהסעודה (ע"י כה"ח שם סק"ב), וכדי לצאת מהספק ראוי לברך קודם על פרי האדמה שודאי יש לברך עליו גם בתוך הסעודה כגון בננה או מילון וכדומה (הגר"ש דבליצקי זצ"ל).

יד. אין לאכול אגוזים בר"ה שאגוז בגימטריא "חטא", וכן שהם מרבים כיחה וניעה ומבטלים את התפילה (רמ"א שם ס"ב), ויש מתירים לאכול תבשילים שמעורב בהם אגוזים טחונים שאינם ניכרים, ואולם מנהג העולם להחמיר גם בזה.

טו. נוהגים שלא לאכול דברים **חמוצים** בר"ה, ועל כן אין לבשל את הדגים בחומץ (מ"ב שם סק"ה), וכן דברים **מרים** שאינם חמוצים (מט"א ס"ג), וכן המנהג שלא לאכול דברים **חריפים** כגון פלפל חריף ומ"מ לתבל מאכל בפלפל חריף מותר (ערוך השולחן ס"ג), ויש הנוהגים להמשיך מנהג זה עד לאחר שמחת תורה (שו"ת התעוררות לתשובה ח"א קכ"ה ג').

בדיני תקיעת שופר השנה ביום שני של ר"ה

טז. ברוב המקומות עושים הפסקה לפני תקיעת שופר, וי"א שצריך אז להחזיר את ספרי התורה למקומם בארון הקודש (מט"א תרכ"א ס"ב), ואם נשארו בביה"כ מנין אנשים אין להקפיד על כך (אלף המגן שם ו'), ונהגו לכסותם במפה.

יז. נהגו רבים לטבול **במקוה** לפני התקיעות (מט"א תקפ"ה א'), ואף מי שאינו טובל לפני התקיעות עליו ליטול את ידיו מאחר שיש הפסק רב בין שחרית לתקיעות, אך אם נשאר בבית הכנסת ועוסק בתורה אינו צריך (שם תקפ"ה ט"ז).

יח. אין לדבר בין תקיעות דמיושב לתקיעות דמעומד, והטעם הוא כיון שהברכה שמברך קודם התקיעות דמיושב קאי גם על תקיעות דמעומד (שו"ע סי' תקצ"ב סי"ג ומ"ב שם סק"ח, והר"ף בר"ה פ"ד כתב דלדבר בין תקיעות דמיושב למעומד הוי הפסק גמור **ועבירה היא בידו** רק שבדיעבד אי"צ לחזור ולברך, והר"ן שם תמה עליו דלא שמענו בשום מקום שהמברך על המצוה והתחיל בה שלא יהיה רשאי לדבר עד שיגמור כולה), וי"א שלא לדבר עד לאחר מאה קולות שלאחר התפילה (ח"א קמ"א ט'), ולכן יזהר שלא לדבר כל חזרת הש"ץ, ואמנם מותר לומר ברכת אשר יצר (שו"ת מנחת יצחק ח"ג סי' מד), וכן מותר לומר תהילים (חוט שני).

יט. **התוקע** לנשים שכבר יצא ידי חובתו לא יברך אלא יברכו לעצמן (רמ"א סי' תקפ"ט סי', ובמ"ב סק"א כתב שלא יצא בתקיעות דביהכ"ס כדי שיוכל לברך לנשים, וצ"ע למה צריך התוקע להפסיד חיוב התקיעה ברוב עם משום ברכת הנשים שהיא רק רשות).

שינה בר"ה

כ. נוהגים שלא לישון ביום ר"ה משום דאמרו בירושלמי "מאן דדמיך בריש שתא דמיך מזלה" (רמ"א סי' תקפ"ג ס"ב), ואולם אחרי חצות אפשר לישון (מ"א שם סק"ו ומ"ב שם סק"ט בשם האר"י), ואשרי מי שמתאמץ שלא לישון כלל בר"ה ולכל הפחות ביום הראשון של ר"ה (מטה יהודה שם סק"ז שיי"א שהאר"י התיר לישון אחרי חצות רק ביום ב' ונכון להחמיר מי שיכול).

כא. מותר להניח את ראשו ע"ג סטנדר ולישון דעיקר הקפידא של שינה בר"ה היא **בשכיבה** על מיטה (טעמא דקרא).

ליל שני של ר"ה

כב. מברכין שתי ברכות להדליק נר של יום טוב **וברכת שהחיינו**, ותלבש האשה ביום השני בגד חדש או תניח פרי חדש על השולחן ותכוון גם עליו בברכת שהחיינו (מ"ב סי' ת"ר סק"ד).

כג. בקידוש ליל שני של ר"ה ילבש בגד חדש או יניח לפניו פרי חדש ויכוון בברכת שהחיינו גם עליו (שו"ע סי' ת"ר ס"ב), והטעם כדי להוציא עצמו מן הספק האם היום השני הוא יום חדש או המשך של היום הראשון והרי כבר בירך שהחיינו ביום הראשון (מ"ב שם סק"ב), ואולם רק המקדש הוא שצריך לאכול פרי חדש כדי שלא תהא ברכתו לבטלה, אבל שאר המסובים שלא מברכים בעצמם שהחיינו ואין אצלם חשש ברכה לבטלה אינם צריכים לאכול פרי חדש (פשוט), ואם אין לו פרי או בגד חדש יברך בכל אופן שהחיינו על היום טוב בלבד (שו"ע שם ס"ב, ומו"ר מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל נהג לקחת יין חדש לקידוש ומברך עליו שהחיינו, ובזה נמצא דאף אם לא צריך לברך שהחיינו אין זה הפסק שהרי הוא צורך הקידוש).

היות שהנוסח של התרת נדרים הוא ארוך הורה מו"ר מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל לבני הישיבה קטנה דפוניבז' שאפשר לומר נוסח קצר [מובא בחיי אדם באידיש] וזהו הנוסח הקצר מצילום כת"י רבינו זצ"ל:

סדר התרת נדרים הקצר

"מתחרט אני על כל הנדרים ושבועות, וכן על כל מנהג טוב שנהגתי ולא אמרתי שיהא בלי נדר, ואם הייתי יודע שאתחרט לא הייתי נודר או נשבע, ובמנהג טוב הייתי מתנה שיהא בלי נדר ומבקש שתתירו לי את כולם"

והדיינים אומרים: **"מותר לך, מותר לך, מותר לך"**.

ויאמר בפני שלושה:

הרי אני מוסר מודעה לפניכם ואני מבטל מכאן ולהבא כל הנדרים וכל שבועות ונזירות ואסורין וקונמות וחרמות והסכמות וקבלה בלב שאקבל עלי בעצמי, הן בהקיץ הן בחלום, חוץ מנדרי תענית בשעת מנחה, וכן כל מנהג טוב שאתנהג בלי להזכיר בלי נדר, ובאם שאשכח לתנאי מודעה הזאת ואדור מהיום עוד, מעתה אני מתחרט עליהם ומתנה עליהם שיהיו כולן בטלין ומבוטלין לא שרירין ולא קיימין ולא יהיו חלין כלל וכלל בכלן אתחרטנא בהון מעתה ועד עולם.